

De Keltenhof

een vraaggesprek met Leo Steenbergen, vaste plantenkweker

Willy Leufgen

Dit schept gelijk een band: Leo Steenbergen, oprichter, harde werker en 'goede ziel' van vaste plantenkwekerij De Keltenhof in Bergharen (Gld.), blijkt een leeftijdgenoot te zijn. 50 in het zicht...

Nieuwsgierig naar het leven

Het - bijna - overbekende verhaal: als 7-jarige had Leo al een tuintje van vier m²; zinnia's, asters, afrikaantjes. Netjes onderhouden, verrijkt met koeienmest.

Begin jaren '70 koos hij voor een biologiestudie in Nijmegen. Aquatische biologie, celbiologie, maar ook de destijds haast wel vanzelfsprekende maatschappelijke betrokkenheid: als bijvak "Veranderingsprocessen in de 3e Wereld"; hij verdiepte zich in de energieproblematiek, de milieuvervuiling en de economische redenen hiervoor.

Wat de inheemse flora betreft bleef het in deze periode bij de verplichte basis cursus in het eerste studiejaar.

Onderwijs

Maatschappelijke betrokkenheid,

respectvol omgaan met de natuur en met het milieu: met zulke idealistische doelstellingen belandde je na je studie toen al gauw in het onderwijs. Leo begon zijn onderwijs carrière traditioneel: biologieleeraar op HAVO/Atheneum. De klassikale manier van werken, het constante orde handhaven brak hem al gauw op. Hij zocht en vond binnen het VHBO (Voorbereidend Hoger Beroeps Onderwijs) een beter bij hem passende werkring: toen al werkte hij met modules, kleine, relatief zelfstandige groepjes, begeleiding in 'kleinschaligheid'. En hij kon part-time werken, net als zijn vrouw Ria, werkzaam in de (wijk-)verpleging. Tien jaar deed Leo dit werk (van 1979-1989). Eind jaren '80 hield hij het echt voor gezien. Reorganisaties - het VHBO dreigde te worden opgeheven - en Leo werd gedwongen toch weer klassikaal binnen het MBOV anatomieles en fysiologie te 'draaien'. Na lang 'worstelen' raakte hij burned out.

Een nieuwe start

Achteraf gezien niet zo verbazingwekkend, zegt hij zelf. Frustrerend onderwijs, maar ook de aankoop en het op-

knappen van een mooie, maar verwaarloosde boerderij in Bergharen (in 1986), de geboorte en het gezamenlijk opvoeden van vier kinderen (geboren in '83, '85, '87 en 1991)...

Maar het opknappen van de boerderij zorgde ook voor het gewenste keerpunt. Zeven broers en zusters hadden er hun leven lang gewoond, de laatste was op 96-jarige leeftijd overleden en had per testament vastgesteld, dat de boerderij per veilingbod moest worden verkocht. Leo en Ria wonnen de spannende 'loterij'.

En dan maar troep ruimen, nieuwe spouwmuren, vloeren, funderingen. Instandhouden wat nog goed is, verantwoord verbouwen. Een langdurige klus, die constant bleef doorgaan. Een grote boerderij, dito schuur, rieten daken... er blijft werk. Zijn vader hielp hem bij het timmerwerk, maar veel werk deed hij alleen. En parallel begonnen Ria en Leo aan de voorzichtige opbouw van de kwekerij. Leo had al, eind jaren '70 een tuin met vijver en wilde planten - dus enige ervaring. Een kennis gaf hem wat advies bij het opzetten van een

bedrijf, en verder gebeurde alles op eigen houtje. Niemand zag zijn 'onderneming' - broodwinning uit het kweken van wilde inheemse planten te halen - eigenlijk zitten. De groei gebeurde langzaam. Met zaden van Cruydt-hoeck, planten van De Heliant en De Beemd (op één dag gekocht) ontwikkelden zij het eerste assortiment: "Ruim 100 soorten wilde planten" stond op een dag, begin jaren '90 op een eenvoudig bord langs de Wijksestraat in Bergharen. De Keltenhof was als kwekerij geboren. Leo vertelt over de trots die je dan voelt, maar ook hoe lang het duurt voordat je enigszins substantiële inkomsten verdient. Gelukkig verdiende Ria toen (en nu nog) een veilig inkomen incl. verzekeringen in de wijkverpleging.

En Leo kon toen nog 5 jaar lang van z'n wachtgeld-regeling gebruikmaken... En dat was nodig ook. Elk jaar voorzichtig een kleine, nieuwe investering: kratten, om duizenden potjes makkelijker te vervoeren, een beregeningsinstallatie (Leo zit op arme zandgrond), professionele foto's bij de plantensoorten etc., maar ook het boerenerf gestaag opknappen. En natuurlijk de zorg voor het gezin met vier opgroeiende kinderen. Over doorzettingsvermogen gesproken.

In het begin dacht Leo nog aan meer ontwerp- cq.

aanlegwerk in de wintermaanden. Hij volgde een cursus, probeerde het een en ander, maar het werk werd te versnipperd, te druk.

Voorbeeldtuinen

En toen kwam Karin Krol, tuinontwerpster uit Den Bosch op een dag op de fiets langs. De plek beviel, het klikte en ze besloten samen op ruim de helft van het terrein om de boerderij heen (2700 m² in totaal, 1000 voor de kwekerij) voorbeeldtuinen aan te leggen. In 1993 en '94 volgde de

aanleg.

De voordelen blijken sindsdien tweeledig: Karin kan laten zien, welke tuinen ze ontwerpt. Leo kan ook groeiende en bloeiende kwekerijsoort-en in natuurlijk verband laten zien.

Toen kwamen ook wij 'om de hoek kijken': wij verhuisden destijds van Oost-Groningen naar het Land van

of te laten groeien. Kijk eens om je heen, antwoordt Leo op onze vragende blikken. Overal steeds meer grindtegels, bestrating, potcultuur, en steeds meer grote, goedkope tuincentra in de streek.

Maar hij is tevreden over zijn bekendheid ("Ook al kan ik de p.r. niet zo goed bespelen"), de vaste, serieuze klanten, en dan vooral de samenwerking met een aantal Wilde Weelde-

hoveniers uit de wijde regio. Dit zorgt voor een veilig inkomen. Hiertoe dragen ondertussen ook bij: de uitbreiding van het assortiment in de richting van bijpassende niet-inheemse, gecultiveerde soorten, waaronder ook steeds meer oude rassen rozen en clematissen; de verkoop van het assortiment autochtone struiken en bomen van "Bronnen"; een groeiende kring van vaste klanten voor verwilderingsbollen (hij verstuurt tegenwoordig 1500 lijsten); de verkoop van afrasteringen, duurzaam tuinmeubilair, hoogwaardige vijverfolie, een klein assortiment biologische meststoffen, degelijk gereedschap, zaad e.d.

Afwisselend werk het hele jaar door

In de winter legt Leo soms nog wel eens voor en met Karin Krol tuinen aan.

Zwaar werk, dat wel. Maar hij kiest alleen voor na-

tuurlijke tuinen. En het werk op de kwekerij gaat het hele jaar door: hop, mierik e.d. scheur je al in de winter. In maart begint dan weer het zaaien (in september al zaaien geeft, zonder kas, teveel verlies over de winter heen) en worden de planten voor de verkoop klaargezet. Gevoelige planten blijven nog even onder de folietunnel of in de schuur. Vocht is ook een groot risico: rotting, schimmel. Veel heemplanten kunnen gelukkig buiten blijven staan.

"Hoe kom je aan de nodige kennis?"

Varenhoeck op de Keltenhof

Foto: Marianne van Lier

Maas en Waal, en De Keltenhof was al gauw gevonden. Hier kochten we uiteraard ook veel planten voor de aanleg van de Oase-tuin.

En Leo was ook bij de 'protofase' van Wilde Weelde betrokken. Later miste hij daar de tijd en energie voor, maar wie weet...

Gestage groei

We praten over de gestage groei van de kwekerij. Die zette door tot de topjaren 1997-'98, sindsdien is het moeilijker de inkomsten te stabiliseren

Kerkuil op de Keltenhof

Foto: Leo Steenbergen

vragen we hem tussendoor. Lang niet alles kun je immers uit de literatuur leren. Bij het Voorlichtingscentrum in Boskoop werd Leo wel wat wijzer, maar verder is veel werk 'vallen en opstaan', experimenteren, het spreiden van risico's.

Het voorjaar is ook de tijd van bordjes en foto's aanvullen of vervangen. En ja, wieden gaat eigenlijk, zeker in slappe winters. continu door.

In maart komt zo langzaam ook de verkoop op gang, in april beginnen de markten. Het blijft zoeken naar geschikte markten...

En die markten lopen door tot juli, met een incidentele uitschieter in september. Nooit meer dan 2 à 3 per maand. Anders lijdt het overige werk er teveel onder.

De kwekerij is eigenlijk het hele jaar opengesteld. De bollenverkoop loopt door tot in december. Maar het liefst ziet Leo de klanten geconcentreerd op donderdag t/m zaterdag op de kwekerij verschijnen. Of na afspraak. Zeker als het om rondleidingen van groepen gaat.

Wat ook continu als werk doorloopt: scheuren en dan oppotten van planten, oppotten van zaailingen tot september (later teveel uitval). In november is het vooral zaak voor de nodige winterbescherming zorg te dragen. En natuurlijk blijft er praktisch altijd beheerswerk in de voorbeeldtuinen. Nu is Leo b.v. bezig met nieuwe houtschors - i.p.v. snipperpaden. Veel

planten vragen tussendoor om bijbemesting (organisch). Gelukkig doet Ria de cultuurtuinen binnen de voorbeeldtuinen, anders was er voor Leo echt geen tijd meer over voor ontspanning in de vorm van regelmatig badmintonnen en hardlopen cq. voor de meest nodige sociale contacten.

Ach, soms droomt Leo van meer inkomsten voor wat hulpkrachten, maar hij vindt ook veel van het zg. simpele werk prettig, meditatief. En hij geniet nog steeds van de planten, de vogels en insecten, vertelt over de jonge gierzwaluwen die proberen uit te vliegen.

Laat terecht met trots de foto's van (jonge) kerkuilen op z'n erf zien.

Dat maakt veel goed, compenseert de ontbrekende tijd 'voor jezelf', het meer kennis opdoen over plantengemeenschappen, een internet-site 'bouwen'...

Na ons gesprek wandelt Leo nog met Marianne tot de schemering door onze tuin. Even onbekommerd in andermans tuin naar je 'eigen' planten kijken.

Wie weet Leo, gaat je dochter toch biologie studeren (er is vast wel een universiteit waar je niet in dieren hoeft te snijden!), en is er over enige tijd hulp en een tweede generatie "Vaste Plantenkwekerij De Keltenhof"!

De Keltenhof

*Natuurlijke vaste plantenkwekerij,
Wijksestraat 25, 6617 BX Bergharen,
tel./fax 0487-532176*

Openstelling:

*do. t/m zaterdag 9.00 - 17.00 uur of
na afspraak.*

Soortenlijst:

*Stort 3 Euro op giro 6572426 t.n.v.
Leo Steenbergen, Bergharen en u
ontvangt de uitgebreide soortenlijst
van De Keltenhof. Vanaf september
kunt u kosteloos de prijs- en
bestellijst voor verwilderingsbollen
aanvragen.*

Sfeervol hoekje op de kwekerij

Foto: Marianne van Lier